

Miljø- og Fødevareklagenævnet

C/O Kolding kommune

Industri

Nytorv 11

6000 Kolding

(Sendt via Klageportalen)

Vingsted, den 3. maj 2017.

KLAGE

Klage over Kolding kommunes miljøgodkendelse, samt tilladelse til direkte udledning af spildevand fra Flækøjet Havbrug, Sags.nr. 13/22540 :

Danmarks Sportsfiskerforbund påklagede den 6. april godkendelse, samt tilladelse til udledning af spildevand fra Børup Sande Havbrug i Fredericia kommune, med en foreløbig klage. Den 28. April blev denne erstattet af en udførlig klage.

Kolding kommunes miljøgodkendelse og tilladelse til direkte udledning af spildevand for Flækøjet Havbrug, er stort set enslydende - nærmest en kopi af Fredericia kommunes tilladelse til Børup Sande Havbrug tidligere i år.

Derfor har denne klage mange ligheder med klagen over Børup Sande Havbrug.

Det virker påfaldende og ikke specielt troværdigt, at Kolding kommune ikke har ændret Fredericia kommune til Kolding kommune alle steder i godkendelsen. Ligeledes nævnes Børup Sande havbrug, som om det var denne virksomhed godkendelsen omhandlede.

Eksempler:

S. 34 sidste afsnit:

Det vurderes, at en række af de i Fredericia Kommunes afgørelse af 9. januar 2008 stillede anvendelsesvilkår, jf. tidligere anførelses vilkår 11-18 umiddelbart var van-skeligt håndhævelige. Eksisterende anvendelsesvilkår for medicinanvendelsen er derfor ikke umiddelbart videreført. Fredericia Kommune har mht. medicin og hjælpe-stoffer valgt at opdatere vilkårssettet for disse, således at de baseres på seneste viden, i større grad matcher de vilkår der stilles for havbrugserhvervet og i større omfang afspejler Miljøstyrelsens anbefalinger om rummelige miljøgodkendelser.

S. 38 midt på siden:

Fredericia Kommune har fastholdt de oplyste anvendte tiltag med Dyneema®-net, vaccinerings af fisk inden udsættelse, braklægning af anlæg-get fra januar til april, fodring ved erfarne medarbejdere i afgørelsens vilkår.

S. 29 midt for:

Ansøger anfører, som begrundelse for det ansøgte kobberforbrug til antifouling, at det af rapport udarbejdet af DHI i 201312 fremgår, at "Kobber i form af CuO anvendes som antibegroningsmiddel på havbrugsnet for at reducere påvækst af alger og muslinger, der vil reducere tilførslen af friskt vand med ilt til fiskene. I danske havbrug anvendes to forskellige nettyper; et af flettet polyamid og en nyere type af monofil 'garn', kaldet Dyneema®. Tabet af kobber er 80 % lavere for Dyneema® net end for polyamid net. Det vurderes at der tabes ca. 20 % af det påførte kobber fra Dynemanettene til omgivelserne. Tabet af kobber vil fordeles med 50 % til sedimentet og 50 % til vandfasen for begge nettyper.

Rapporten angiver således en forventet reduktion på 80 % i tabet af kobber fra nettet til det omgivende miljø. Der er således ikke tale om en tilsvarende reduktion i anvendelsen af kobber. DHI's påstande om reduceret kobberforbrug er kun underbygget af et enkelt års data for anvendelse af kobber i 2007/2008 ved Årø og Musholm Havbrug. Af ansøgningen fremgår, at der derfor ikke umiddelbart kan trækkes paralleller til Børup Sande Havbrug. Det fremgår ligeledes, at producenterne bag imprægneringsprodukterne løbende arbejder på at finde stadig mere effektive produkter med mindre skadelige komponenter, og at havbruget er i løbende kontakt med producenterne vedrørende dette".

Desuden finder vi det utilfredsstillende, at ansøgning mangler i fremsendte miljøgodkendelse. Den er ganske vist nævnt som bilag 5: Miljøteknisk beskrivelse (ansøgning). Den er ikke at finde på Kommunens hjemmeside, hvilket ikke giver mulighed for at verificere, om det er en fejl i ansøgningen, eller kontrollere om ansøger, der også ejer Børup Sande Havbrug, har brugt samme ansøgning vedrørende de 2 havbrug.

Indledning - De væsentlige klagepunkter i fremsendte godkendelse:

Danmarks Sportsfiskerforbund påklager afgørelsen på grund af flere forhold. Vi mener Kolding kommune skulle have foretaget en VVM-screening, eller have godtgjort at anlægget tidligere er blevet miljøvurderet. Vi henviser til Notits, ***VVM af eksisterende anlæg af 22. oktober 2007 – bilag 1.***

Desuden, er det ikke i nødvendigt omfang dokumenteret, at der ikke sker en negativ påvirkning af Natura 2000-område nr. 112 Lillebælt. Området omfatter Habitatområde H 96 samt Fuglebeskyttelsesområde F47. Flækøjet Havbrug er placeret inde i habitatområdet.

Det er en væsentlig mangel, at der ikke er redegjort for den kummulative effekt af 2 andre havbrug og andre negative påvirkninger, der kan hindre målsætningen, om at de marine naturtyper opnår en god vandkvalitet, samt en rig fauna og bundvegetation. En fauna, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for Marsvin og de mange fuglearter, der har levested her.

Manglende redegørelse for den kummulative effekt, samt undervurdering af B15-udledning:

På s. 40 skriver Kommunen:

Af tidligere vandplan 2009-2015 fremgår følgende om de havbrug, der er placeret i vandplanens område:

Indenfor Hovedvandopland Lillebælt/Jyllands kystvandsareal findes 3 havbrug lokaliseret henholdsvis i Kolding yderfjord ved Børup Sande, ved Flækøjet i Bredningen og ved Årø Flak øst for Årø.

Udledningen af kvælstof, fosfor og B15 fra havbrugene udgør henholdsvis 8 %, 6 % og 26 % af den samlede udledning fra punktkilderne i Hovedvandopland Lillebælt/Jylland.

Vi finder det er en væsentlig mangel, at udledning af B15 ikke omtales og udledning af dette slam ikke er en del af udledningstilladelsen.

Det er en væsentlig mangel, at den kummulative effekt af udledningen af N, P samt BI5 ikke indgår i vurderingen af påvirkningen af Natura 200-område nr. 112 Lillebælt. Kommune skriver i redegørelsen, at de 3 havbrug tilsammen blandt mere står for udledningen af 26 % af BI5 fra punktkilder i Hovedvandopland 1.11 Lillebælt/Jylland.

Danmarks Sportsfiskerforbund er derfor af den overbevisning, at Flækøjet Havbrug, er omfattet af reglerne om udarbejdelse af en habitatkonsekvensvurdering.

Kolding kommune har forsømt at vurdere Havbrugets negative påvirkning, sammen med påvirkningen fra Børup Sande Havbrug og Havbruget Årø Flak øst for Årø. Dertil kommer anden udledning af BI5 og næringsstoffer til Hovedvandopland 1.11 Lillebælt/Jylland.

Kolding kommune har på grundlag af den bedste faglige viden ikke dokumenterer, at den fortsatte drift af Flækøjet Havbrug ikke vil skade bevaringsmålsætningen for Natura 2000-område nr. 112 Lillebælt

Kraftige strømforhold får ikke påvirkning af næringsstoffer og iltforbrugende stoffer til at forsvinde.

Kolding kommune argumenterer med, at de kraftige strømforhold ved Flækøjet Havbrug medfører, at tilførslen af organisk stof fra havbrugsproduktionen ikke akkumuleres lokalt, og henviser til målinger af organisk indhold i sedimentet under og tæt ved havbruget, og konkluderer at det organiske affald ikke medfører iltsvind på lokaliteten. Dette slam føres væk, men aflejres i strømlæ ved kysten eller på bunden inde i Natura 2000- området og andre steder syd for lokaliteten, hvor det skaber problemer og hvor der ikke er mål opfyldelse, dette kommenteres ikke i redegørelsen fra Kolding kommune. Se afsnit fra Novanarapporten 2016.

Kommentarer til godkendelsens vilkår.

Vilkår 12 og 13 kontrasterer, så meningen bliver uklar. På den ene side tillader vilkår 12 nødslagtning, på den anden fordrer vilkår 13, at der skal søges 3 måneder før, og i så fald er der vel ikke tale om nødslagtning, men om planlagt slagting. Det forekommer miljømæssigt mere hensigtsmæssigt blot at forlange, at al slagting og afblødning skal finde sted i dambåd, så blod og andet affald kan bortskaffes efter reglerne om affaldsbortskaffelse.

Der kræves ikke en angivelse af døde fisk med antal og vægt. Det nævnes, at det indgår i årsrapporten. Det samme firma er begyndt at undlade at opgive disse tal i sine årsrapporter fra Borre 1, Borre 2 og As Vig-havbrugene. Det vil derfor være betryggende at se kravet gennemført som et vilkår.

Hvis der hidtil har været anvendt op til 180 tons foder årligt, så har udledningen været langt større end de nu tilladt 6,5 t N og 0,7 t P årligt. Det rejser spørgsmålet, om kommunen har nogen som helst indseende med produktionsstørrelsen, eller om det er fuldstændig henlagt til egenkontrol.

På side 34 nederst formulerer kommunen den politik at undlade at stille krav, hvis opfyldelse ikke kan objektivt kontrolleres. Det lyder smukt, men er vel ikke helt realistisk. Det er i samme afsnit hvor det er glemt at ændre Fredericia kommune til Kolding.

Kommunen åbner i vilkår 21 for, at der kan opdrættes andre fiskearter end regnbueørred i burene. Det kan ikke være meningen, at der gives en miljøgodkendelse på et vilkår med tilhørende argumentation, og at dette basale vilkår så kan ændres efter kommunens for godt befindende.

På side 12 åbnes for, at ansøger selv kan udtage de krævede bundprøver. Hvis de ikke udtages af en uafhængig instans, hvad er de så værd? Hvad er garantien for, at de er udtaget i streng overensstemmelse med vilkårene?

Det fremgår ikke af godkendelsen (virksomhedens produktion) at der er overdødeligheder i Flækøjet havbrug. Uagtet dette gives tilladelse til anvendelse af større net. Der er ansøgt om net med en omkreds på f.eks. 65-80 meter i omkreds, men indenfor samme område. Herved sikres mere plads til den enkelte fisk. Vi finder dette utilfredsstillende, da det derved bliver om muligt endnu vanskeligere at afgøre om virksomheden overholder sine produktionsbegrænsninger.

Godkendelsen medfører fravigelse fra mål/forpligtelser, der følger af anden EU-lovgivning end vandrammedirektivet.

Kolding Kommunes skriver i vurdering S. 36 – 37 :

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) har den 27. juni 2016 offentliggjort vandområdeplaner (2015-21), som afløser de tidligere vandplaner.

Flækøjet Havbrug er omfattet af vandområdeplan for Vandområdedistrikt I – Jylland-Fyn, hovedvandopland 1.11 – Lillebælt/Jylland.

I følge basistilstandsrapporten har området, hvor havbruget er beliggende i Kolding fjord (ydre), samlet set dårlig økologisk tilstand. Tilstanden er således dårlig mht. ålegræs og har god økologisk tilstand mht. klorofyl, hvorimod tilstand baseret på bundfauna og miljøfremmede stoffer er ukendt. Områdets kemiske tilstand er god.

Målsætningen for området er god økologisk tilstand og god kemisk tilstand.

Af basistilstandsrapporten fremgår, at området er omfattet af en generel fristforlængelse for opfyldelse af målsætningen. For Kolding Fjord, ydre vurderes det således, at alle de nødvendige forbedringer i vandområdets tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden 22. december 2021. Dette er en følge af, at der vil være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne inden for fristen, idet det vurderes, at nyttevirkningen ved at gennemføre alle nødvendige indsatser for vandmiljøet som sådan i planperioden ikke er proportional med omkostningerne herved sammenholdt med den samlede nyttevirkning og omkostninger ved at udskyde visse indsatser til en senere planperiode. Af planen fremgår, at forlængelsen af fristen for mål opfyldelse til efter 22. december 2021 ikke vurderes at ville medføre yderligere forringelse af vandområdets tilstand. Forlængelsen vurderes herudover ikke vedvarende at hindre opfyldelse af målene for andre forekomster af vand inden for vandområdedistriktet. Der sker ikke ved fristforlængelsen fravigelse fra mål eller forpligtelser, der følger af anden EU-lovgivning end vandrammedirektivet.

Strategisk Miljøvurdering af Forslag til Natura 2000-plan 2016-2021 Lillebælt – står s.6:

I henhold til vandområdeplanen vil en gennemførelse af planen for vandområdedistrikt Jylland og Fyn under vandrammedirektivet indebære indsatser til reduktion af kvælstofudledningen til vandmiljøet. Denne indsats understøtter Natura 2000-planens målsætninger. Det forudsættes derfor i Natura 2000-planerne, at den nødvendige indsats for forbedring af vandmiljøet i Natura 2000-områderne gennemføres i vandplanlægningen.

I Kolding kommunes godkendelse:

Det overordnede mål for Natura 2000-området er, at de marine naturtyper opnår en god vandkvalitet samt en rig fauna og bundvegetation, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for marsvin og de mange fuglearter, der har levested her. Desuden er det overordnede mål, at levestederne for de truede fuglearter prioriteres højt.

Det skønnes, at den tilladte anvendelse, udledning af næringsstoffer og udledning af medicin og hjælpestoffer med de givne vilkår, ikke vil påføre væsentlige samfundsmæssige gener eller ulemper og heller ikke vil hindre bevarelsen af omgivelsernes kvalitet og målsætningens opfyldelse for Natura 2000-området.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener tilladelsen sammen med de andre udledninger til vandoplandet, vil medføre væsentlige samfundsmæssige gener og ulemper og hindre bevarelsen af omgivelsernes kvalitet og målsætningsopfyldelse for Natura 2000-området. Desuden er vi uenige i at der ved fristforlængelsen, ikke sker fravigelse fra mål eller forpligtelser, der følger af anden EU-

lovgivning end vandrammedirektivet. For dokumentation for de dårlige forhold henviser vi til Novana rapporten 2016 - se nedenfor.

Novana - rapporten 2016

Novana overvågningens overordnede formål på det marine område er at følge udvikling, tilstand og påvirkninger af vandmiljøet.

I rapport for 2016, udgivet 2017 står i afnittet om iltsvind:

Særlig berørte områder, hvad angår varighed og intensitet af iltsvind, var Lillebælt og tilstødende østjyske fjorde, Det Sydfynske Øhav, Femern Bælt og Lübeck Bugt. I disse områder blev der registreret frigivelse af svovlbrinte fra havbunden.

Iltsvindet i 2015 forekom hovedsageligt i de dybere områder i Lillebælt, Det Sydfynske Øhav samt Femern Bælt og Lübeck Bugt, mens iltsvindet i 2014 hovedsageligt var i fjorde og kystnære områder. De mere blæsende forhold i 2015 betød, at en del af de mere lavvandede områder, især Limfjorden, oplevede markant mindre iltsvind i 2015 end i 2014. I juli, august, september og oktober var flere områder hårdt ramt af iltsvind.

Nogle steder var der kraftigt iltsvind, iltfrit i bundvandet og frigivelse af giftig svovlbrinte fra havbunden. De klimatiske forhold i 2015 mindede om situationen i 2007 og 2009 (kapitel 2). I 2015 var udbredelsen af iltsvind også på niveau med udbredelsen i 2007 og 2009, hvilket tyder på, at den bufferkapacitet mod udvikling af iltsvind, dvs. iltning af havbunden, som tilsyneladende blev opbygget i 2010-2012, var opbrugt i 2015.

I det sydlige Lillebælt blev der registreret iltsvind midt i juni, som udviklede sig til udbredt iltsvind i løbet af juli. Iltsvindet intensiveredes yderligere i august, hvor der blev målt kraftigt iltsvind i en stor del af området. Der var iltfrit på de største dybder i området, og der blev konstateret frigivelse af svovlbrinte fra havbunden i starten af september. Iltsvindets styrke og udbredelse blev fastholdt ind i oktober. Iltsvindet aftog i løbet af den sidste halvdel af oktober, og midt i november var iltsvindet reduceret væsentlig i både udbredelse og styrke, om end der fortsat var iltfrit på de største dybder.

Eutrofiering påvirker således struktur og funktion af økosystemets komponenter (plankton, bundplanter, bunddyr og fisk), hvilket ofte resulterer i en lavere biodiversitet og et mere sårbart miljø.

Iltsvind er et naturligt fænomen, som forøges i hyppighed, udbredelse, varighed og styrke som følge af eutrofiering (forøget tilførsel af næringsstoffer fra land og atmosfære) og klima-forandringer.

Vækstplan for Akvakultur og Vandramme- og Habitatdirektivets forpligtigelser.

Som følge af Fødevarer- og landbrugspakken, er der gennemført lempelser af kvælstofreguleringen. Blandt andet skal der med en vækstplan for akvakultur skabes et kvælstofråderum til, at dambrugerne kan udlede yderligere 200 ton kvælstof, hvilket svarer til at dambrugserhvervet får mulighed for at udnytte deres nuværende udledningstilladelser. Det følger endvidere af aftalen, at der afsættes 43 ton kvælstof for at sikre, at de eksisterende havbrug, der ligger inden for vandområdeplanerne, kan udnytte deres nuværende udledningstilladelse.

DSF mener IKKE der er belæg for denne aftale i forhold til flere EU-Direktiver. Et kvælstofråderum eksisterer ikke bortset fra i hovederne på de politikere, der har indgået aftalen. Under en eksperthøring på Christiansborg, vedrørende L 111 *Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (kompensationsopdræt i forbindelse med udvidelse af havbrug)* i Miljø- og Fødevarerudvalget den 25. april, var der ingen af eksperterne, der kunne svare bekræftende på at der eksisterer et råderum til lempelse af kvælstofreguleringen.

Danmarks Sportsfiskerforbunde påstår på baggrund af dette, samt mangelde dokumentation, at vækstplan for akvakultur ligesom Fødevarer- og Landbrugspakkens råderum er en miljøpolitisk afgørelse eller rettere opfindelse. Alene det forhold, at der ikke er målopfyldelse i de kystnære farvande, der indgår i vandområdeplanerne samt manglen på målopfyldelse i habitatområderne taler for dette.

I henhold til vandområdeplanen vil en gennemførelse af planen for vandområdedistrikt Jylland og Fyn, indebære indsatser til reduktion af kvælstofudledningen til vandmiljøet. Denne indsats understøtter Natura 2000-planens målsætninger. Det forudsættes derfor i Natura 2000-planerne, at den nødvendige indsats for forbedring af vandmiljøet i Natura 2000-områderne gennemføres i vandplanlægningen i planlagte hastighed. Dette er IKKE tilfældet i forbindelse med Fødevarer- og Landbrugspakken og vækstplan for Dansk Akvakultur.

Vi anmoder derfor klagenævnet til at forholde sig til dette i afgørelsen på denne klage.

Danmarks Sportsfiskerforbund skal afslutningsvis opfordre Klagenævnet til at annullerer Kolding kommunes miljøgodkendelse og pålægge Kommunen at foretage en VVM-screening.

Vi finder ikke driften af Flækøjet Havbrug, kan forsætte på meddelte vilkår og de konsekvenser dette medfører for mennesker og miljø.

Med venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen

Natur- og Miljøkonsulent